

ONTVANGEN 20 NOV 2009

118/ae

Assen, 3 november 2009

Ons kenmerk 5.5/2009014098

Behandeld door de heer W.R. Wesseling (0592) 36 57 83

Onderwerp: Besluit aanwijzing ex artikel 67 van de Flora- en Faunawet met betrekking tot het doden van nijlganzen en verwilderde boerenganzen

Gedeputeerde staten van Drenthe;

gelet op de Flora- en Faunawet (FFW) (meer bepaald artikel 67), de Regeling beheer en schadebestrijding dieren, het Besluit beheer en schadebestrijding dieren en het Jachtbesluit;

gelet op de inhoud van het Faunabeheerplan Drenthe 2009-2014, waarmee in mei 2009 is ingestemd door de deelnemende organisaties, te weten Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Drentse Landschap, LTO Noord voor de provincie Drenthe, KNJV, NOJG en Drents Particulier Grondbezit;

gelet op met name de inhoud van hoofdstuk 16 Nijlgans (*Alopochen aegyptiacus*) en hoofdstuk 20 Verwilderde boerengans (*Anser anser forma domesticus*) van voornoemd Faunabeheerplan Drenthe 2009-2014, waarin het verzoek tot aanwijzing conform artikel 67 van de FFW voor respectievelijk de nijlgans en de verwilderde boerengans nader wordt omschreven en waaruit uitgebreid wordt geciteerd in onderstaande toelichting;

gelet op de gewijzigde interpretatie van de FFW door de minister van landbouw, natuur en voedselkwaliteit, zoals onder andere verwoord in antwoorden van 30 juli 2008 op vragen vanuit de Tweede Kamer, ingezonden op 26 mei 2008 (zie Aanhangsel Handelingen nr. 3535, vergaderjaar 2007-2008);

overwegende, dat - in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer, ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren alsmede ter voorkoming van schade aan flora en fauna - er geen andere bevredigende oplossing bestaat;

maken ter voldoening aan het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht en de Provinciewet bekend dat zij het volgende hebben vastgesteld.

BESLUIT AANWIJZING EX ARTIKEL 67 VAN DE FLORA- EN FAUNAWET MET BETREKKING TOT HET DODEN VAN NIJLGANZEN EN VERWILDERDE BOERENGANZEN

Artikel 1

Als gronden als bedoeld in artikel 67 worden aangewezen: alle gronden binnen de grenzen van de provincie Drenthe.

Artikel 2

Als personen of categorieën van personen als bedoeld in artikel 67 van de FFW worden aangewezen: houders van een geldige jachtakte. Deze personen mogen de stand van nijlganzen en verwilderde boerenganzen beperken met het hagelgeweer en de kogelbuks vanaf tenminste nominaal kaliber .22 tussen een half uur vóór zonsopgang en een half uur na zonsondergang, in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer, ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren alsmede ter voorkoming van schade aan flora en fauna.

Artikel 3

Aan de aanwijzing, zoals bedoeld in artikel 2, worden de volgende voorschriften verbonden.

1. De jachtaktehouder is verplicht bij het verrichten van handelingen in het kader van deze aanwijzing de geldende verboden (artikel 72, vijfde lid, en artikel 74 van de FFW) en de bepalingen zoals vastgelegd in het Jachtbesluit en het Besluit Beheer en Schadebestrijding dieren in acht te nemen.
2. De jachtaktehouder is verplicht de jachtakte en een legitimatiebewijs bij zich te dragen.
3. De jachtaktehouder mag van deze aanwijzing slechts gebruikmaken tussen een half uur vóór zonsopgang en een half uur na zonsondergang.
4. De jachtaktehouder moet op grond van de jachthuurovereenkomst gerechtigd zijn tot het genot van de jacht op de desbetreffende gronden. Anders dient het recht nijlganzen en verwilderde boerenganzen op de betreffende gronden te doden met gebruikmaking van het geweer te blijken uit een verkregen schriftelijke en gedagtekende toestemming van de grondgebruiker(s).
5. Tevens dient de grondgebruiker een incidentele machtiging aan te vragen bij de Faunabeheer-eenheid Drenthe, Postbus 186, 9200 AD Drachten; telefoonnummer (088) 888 66 77. Deze aanvraag kan ook geschieden via de website www.fbedrenthe.nl.
6. Indien van deze aanwijzing gebruikgemaakt gaat worden binnen een gebied dat is aangewezen dan wel aangemeld als speciale beschermingszone in het kader van de Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn, dan dient dit een werkdag van te voren gemeld te worden aan het team Flora- en Faunawet, bij voorkeur via de provinciale website (www.provincie.drenthe.nl en vervolgens doorklikken op natuur > formulieren > meldingsformulier). De hyperlink is als volgt: http://fd5.formdesk.com/provinciedrenthe/Meldingsformulier_beheer_en_schadebestrijding.
7. Ter voorkoming van verontrusting mag binnen een gebied dat is aangewezen dan wel aangemeld als speciale beschermingszone in het kader van de Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn, géén gebruik worden gemaakt van deze aanwijzing indien de nijlganzen en/of verwilderde boerenganzen zich in een groep bevinden samen met andere ganzen die op basis van de FFW zijn beschermd en waarvoor geen nadere aanwijzing is gegeven of een vrijstelling of ontheffing is verleend. Bovendien dient te allen tijde een afstand van minimaal 500 m te worden aangehouden ten opzichte van beschermde dieren dan wel gemengde groepen zoals hierboven beschreven.

Artikel 4

Gedode nijlganzen en verwilderde boerenganzen mogen voor handelsdoeleinden worden gebruikt. Indien daar geen sprake van is moeten de kadavers, ter voorkoming van verspreiding van ziekten, zo spoedig mogelijk worden opgeruimd en vernietigd.

Artikel 5

Dit besluit wordt aangehaald als het "Besluit aanwijzing ex artikel 67 van de FFW met betrekking tot het doden van nijlganzen en verwilderde boerenganzen".

Dit besluit treedt in werking een dag na bekendmaking op de daartoe geëigende wijze, in casu in het Dagblad van het Noorden.

Dit besluit vervalt met ingang van 1 maart 2015.

TOELICHTING BIJ HET BESLUIT AANWIJZING EX ARTIKEL 67 VAN DE FLORA- EN FAUNAWET MET BETREKKING TOT HET DODEN VAN NIJLGANZEN EN VERWILDERDE BOERENGANZEN

1. Algemeen

In artikel 67, eerste lid, van de FFW is bepaald dat gedeputeerde staten personen of categorieën van personen kunnen aanwijzen om de stand van een aantal diersoorten te beperken:

- a. in het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid;
- b. in belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- c. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren of
- d. ter voorkoming van schade aan flora en fauna.

De Regeling beheer en schadebestrijding dieren (Staatscourant 2008 nummer 190) noemt in bijlage 1 onder andere de nijlgans in de categorie "andere diersoorten", ook wel "exoten" genoemd. Daarnaast komen enkele beschermde soorten voor waarvan de verwilderde gedomesticeerde vormen schade kunnen veroorzaken, zoals bijvoorbeeld de grauwe gans, in deze aanwijzing aangeduid als "verwilderde boerengans".

Als gevolg van jurisprudentie en de gewijzigde uitleg van de wet door de minister van landbouw, natuur en voedselkwaliteit, zoals onder andere verwoord in antwoorden van 30 juli 2008 op vragen vanuit de Tweede Kamer, ingezonden op 26 mei 2008 (zie Aangangsel Handelingen nummer 3535, vergaderjaar 2007-2008), is voor het gebruik van het geweer voor beheer en schadebestrijding van genoemde diersoorten, hier Nijlgans en Verwilderde boerengans, een aanwijzing nodig in de zin van artikel 67, eerste lid, van de FFW.

In het Faunabeheerplan Drenthe 2009-2014, waarmee in mei 2009 is ingestemd door de deelnemende organisaties, te weten Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Drentse Landschap, LTO Noord voor de provincie Drenthe, KNJV, NOJG en Drents Particulier Grondbezit, wordt ten aanzien van de nijlgans en de verwilderde boerengans in respectievelijk hoofdstuk 16 en hoofdstuk 20 nader ingegaan op de ontstane situatie en nader gemotiveerd waarom gestreefd wordt naar een nulstand voor deze twee diersoorten. Gedeputeerde staten maken die motivering tot de zijne, reden waarom naar genoemde hoofdstukken 16 en 20 wordt verwezen. Hieronder wordt volstaan met een weergave van de relevante gedeelten van genoemde hoofdstukken.

2. Overwegingen per soort

Nijlgans (Alopochen aegyptiacus)

Verspreiding en aantalsontwikkeling

De nijlgans is een soort die voorkomt in geheel Afrika ten zuiden van de Sahara en is in de 17e eeuw geïntroduceerd in het Verenigd Koninkrijk (del Hoyo et al. 1992). Na ontsnappingen uit vogelcollecties heeft de nijlgans zich vanuit diverse centra vleksgewijs over Nederland verspreid (Lensink 1998), met het eerste broedgeval in 1967. Het aantal broedparen in Nederland ontwikkelde zich vervolgens snel in 1972, 1977, 1983, 1988-89, 1994-94 respectievelijk 7, 48, 115, 345, en 1280-1400 (Lensink 1999). De nijlgans neemt jaarlijks toe met ongeveer 12% en de belangrijkste populatiebeperking is het optreden van strenge winters (Van der Jeugd et al. 2006).

Uit de literatuur is bekend dat nijl-ganzen in de broedtijd zeer territoriaal zijn, waarbij ze andere vogels verjagen en soms hun kuikens verdrinken (Wymenga 1999), daarnaast bouwt de soort zelf geen nest, maar neemt broedplaatsen en nesten over van inheemse soorten. De nijlgans kan goed wennen aan verstoring door mensen (de soort broedt onder meer in druk bezochte parken en recreatierreinen). In Drenthe wordt het broedbestand thans geschat op 212 paar (2008) en de populatie-omvang wordt geschat op 1.850 dieren (Bron: voorjaargestelling KNJV).

Schade aan belangen

Mogelijke schade aan belangen

In het Handboek Faunaschade (Oord 2002) wordt aangegeven dat ganzen in de zomerperiode van 1 mei tot 1 september schade in de agrarische sector kunnen aanrichten in diverse teelten.

Tabel 16.1 geeft een overzicht van de gewassen waaraan schade kan optreden, het type schade, en de periode waarin de schade meestal optreedt.

Tabel 16.1. Overzicht van de schade die ganzen in de periode 1 mei tot 1 september kunnen aanrichten aan landbouwgewassen. In de tabel zijn opgenomen de teelten waaraan schade kan worden veroorzaakt, het type, en de periode waarin de schade meestal optreedt (Oord 2002).

Teelt	Schade	Periode	Opmerkingen
Granen	Vraatschade	1 mei tot 1 september	
Aardappelen	Pikschade Krabschade	gehele teeltperiode	
Suikerbieten / voederbieten	Pikschade Krabschade	gehele teeltperiode	Schade voornamelijk door grauwe gans
Peulvruchten	Vraatschade Vertrapping		Incidentele schade
Grasland	Vraatschade	1 mei tot 1 september	
Graszaad en graszoden	Vraatschade Bevuiling Vertrapping	1 mei tot 1 september	
Riet en biezen	Vraatschade		Vraatschade aan biezen. Vooral bij biezenteelt op kleine oppervlakten kan soms zeer grote schade optreden

Schade aan belangen in het verleden

Schade aan gewassen

Het Faunafonds keert alleen schadevergoedingen uit die worden veroorzaakt door inheemse diersoorten die beschermd zijn door de FFW. Landbouwschade veroorzaakt door exoten zoals de Nijlgans wordt daardoor niet gemeld. Het kleine aantal meldingen dat wel geregistreerd wordt door het Faunafonds heeft betrekking op situaties waarin de nijlgans zich in meengroepen met inheemse soorten bevond; deze gegevens vormen dus het topje van de ijsberg.

Schade aan flora en fauna

Uit de literatuur is bekend dat nijlganzen in de broedtijd zeer territoriaal zijn, waarbij ze andere vogels veelvuldig verjagen en soms hun kuikens verdrinken (Wymenga 1999), daarnaast bouwt de soort zelf geen nest, maar neemt broedplaatsen en nesten over van inheemse soorten.

Schade aan belangen in de toekomst

Schade aan gewassen

Gezien de landelijke populatietoename is de verwachting dat in de toekomst belangrijke schade in de provincie zou kunnen gaan optreden aan aardappelen, suikerbieten, voederbieten, peulvruchten, grasland, graszaad/graszoden en ingezaaid grasland en riet en biezen.

Schade aan flora en fauna

Uit de literatuur is bekend dat nijlganzen in de broedtijd zeer territoriaal zijn, waarbij ze andere vogels veelvuldig verjagen en incidenteel hun kuikens verdrinken (Wymenga 1999), daarnaast bouwt de soort zelf geen nest, maar neemt oude broedplaatsen en nesten over van inheemse soorten; incidenteel worden inheemse vogels van het nest verjaagd.

De minister heeft zich verbonden aan het biodiversiteitsverdrag dat is afgesloten op 5 juni 1992. In dit verdrag is vastgelegd dat ongewenste "invasieve" exoten (Invasive Alien Species) actief beheerd zullen worden om de inheemse flora en fauna te beschermen.

Schadevoorkomende maatregelen

Mogelijk te nemen preventieve en schadebeperkende maatregelen

Het Faunafonds (www.faunafonds.nl) en Oord (2002) geven een overzicht van de maatregelen die genomen kunnen worden ter voorkoming en beperking van schade aan landbouwgewassen door ganzen in de zomerperiode; voor details van de in te zetten middelen verwijzen wij naar deze bronnen.

Gegevens over de effectiviteit van verjaging door akoestische en visuele middelen om belangrijke schade te voorkomen en te beperken zijn niet bekend. Aangenomen wordt dat op den duur de effectiviteit van verjagende middelen afneemt, omdat gewinning optreedt. In het algemeen geldt dat hoe afwisselender en onvoorspelbaarder de verjaagactiviteiten zijn des te hoger de effectiviteit is (Oord, 2002). Tevens zal de effectiviteit afhankelijk zijn van de aanwezigheid van geschikte foerageergebieden in de omgeving. De nijlgans kan goed wennen aan verstoring (de soort broedt onder meer in druk bezochte parken en recreatieterreinen) en gewinning aan preventieve maatregelen zal waarschijnlijk eerder optreden dan bij andere ganzensoorten.

Preventieve en schadebeperkende maatregelen in het verleden

In het verleden werden nijlganzen gewoon geschoten. De visie van de minister was dat, omdat de nijlgans niet als inheemse beschermde soort maar als exoot was geplaatst op de bijlage van het Aanwijzingsbesluit dier- en plantensoorten, deze wanneer de jachthouder gerechtigd was met het geweer aanwezig te zijn ter uitvoering van jachtbeheer of schadebestrijding hij nijlganzen mocht schieten.

Er is op dit moment geen compleet beeld te krijgen van de preventieve en schadebeperkende maatregelen die in het verleden zijn genomen in de provincie Drenthe.

Gewenste stand

Aangezien de nijlgans geen bescherming geniet onder de FFW wordt een duurzame of minimale populatie niet nagestreefd. Aangezien landbouwschade door nijlganzen niet in aanmerking komt voor vergoeding en actief beheer ten goede komt aan de biodiversiteit, wordt gestreefd naar een nulstand.

Beheer ter voorkoming en beperking van schade in de toekomst

De meest effectieve manier van schadebestrijding is niet te wachten tot het probleem grootschalig wordt, maar om in te grijpen wanneer het nog kan en nog beheersbaar is.

Noodzakelijke reductie van de populatie

In sommige gevallen kunnen nijlganzen worden gevangen in de ruiperiode. Echter, niet alle terreinen lenen zich hiervoor en de te vangen aantallen zullen minimaal zijn. Het is daarom noodzakelijk de populatie met het geweer te reguleren. Het geweer is een effectief middel voor het terugdringen en beperken van de populatie.

Overwegingen en conclusie van de Faunabeheereenheid

Overwegingen

- De nijlgans is een exoot, die daarom formeel niet in een Faunabeheerplan thuishoort.
- Om het geweer te kunnen gebruiken voor schadebestrijding is een aanwijzing met een onderbouw noodzakelijk.
- De nijlgans is een Afrikaanse soort, die door menselijk handelen in Nederland is geïntroduceerd, die vervolgens sterk in aantal toeneemt en die incidenteel schade berokkent aan inheemse diersoorten (Invasive Alien Species).
- De nijlganspopulatie vertoont landelijk een groei van 12%.
- De Faunabeheereenheid conformeert zich aan de afspraken die vastgelegd zijn in het biodiversiteitsverdrag dat is afgesloten op 5 juni 1992. In dit verdrag is vastgelegd dat ongewenste "invasieve" exoten (Invasive Alien Species) actief beheerd zullen worden om de inheemse flora en fauna te beschermen.
- Het Faunafonds keert alleen schadevergoedingen uit die worden veroorzaakt door inheemse diersoorten die beschermd zijn door de FFW. Landbouwschade veroorzaakt door exoten zoals de nijlgans wordt daardoor niet gemeld.
- Ingrijpen in populaties, indien nodig, kan het beste geschieden als de populaties nog relatief gering in omvang zijn.

Conclusie

Ter voorkoming van schade aan gewassen en flora en fauna en in het kader van veiligheid voor het luchtverkeer vraagt de Faunabeheereenheid een aanwijzing aan onder de incidentenregeling voor ondersteunend afschot van nijlganzen.

Verwilderde boerengans (*Anser anser forma domesticus*)

Inleiding

Bij de "grauwe ganzen" kan onderscheid gemaakt worden in de inheemse grauwe gans en de verwilderde grauwe gans. Beide behorende tot de soort *Anser anser*. De individuen onderscheiden zich van elkaar door de kleurschakering. De verwilderde ganzen zijn afstammelingen van de boerengans welke zich kenmerkt door het hoofdzakelijk witte verenkleed. Boerengansen werden veel op erven als erfbewakers gebruikt, daarnaast werden zij voor hun vlees gehouden en gefokt. Voor deze "bastarden" zijn verschillende namen bekend. Zo wordt er gesproken over: boerengansen, bonte ganzen, gedomesticeerde ganzen, soepganzen en verwilderde ganzen.

Het aantal in Nederland overzomerende en broedende ganzen is de laatste jaren snel toegenomen. In 2005 herbergde Nederland minimaal 38.500 broedende ganzen, oftewel 155.000 vogels, verdeeld over 13 soorten. De belangrijkste soorten zijn grauwe gans (100.000), brandgans (25.000), verwilderde boerengans (15.000), grote Canadese gans (12.000) en kolgans (2.000) (Van der Jeugd et al. 2006). Deze soorten nemen snel in aantal toe, de jaarlijkse procentuele groei (gemeten over de periode 1999-2005) is het grootst bij de brandgans (+37%), gevolgd door grauwe gans (+20%), grote Canadese gans (+16%), kolgans (+10%) en de verwilderde boerengans (+4%) (Van der Jeugd et al. 2006). De belangrijkste oorzaken voor deze toename zijn te danken aan de sterk verbeterde voedselsituatie en de toename van geschikt broedgebied (Van der Jeugd et al. 2006).

Verspreiding en aantalsontwikkeling

Verwilderde boerenganzen zijn over het algemeen uitgesproken standvogels en verblijven zomer en winter in een relatief klein gebied. Ze komen algemeen voor in parken en bij vijvers in steden en dorpen, en worden vaak bijgevoerd door omwonenden. Lokaal leiden dit soort populaties tot overlast in de vorm van poep, het kaaltrappen van grasvelden en onveilige verkeerssituaties. Regelmatig worden kleine populaties verwilderde boerenganzen die problemen of ergernis veroorzaken opgeruimd door ze te vangen en vervolgens te doden (Van der Jeugd et al. 2006).

In 1998-2000 telde Nederland tussen de 3.000-4.000 broedparen, in 2005 bedroeg dit aantal tussen de 3.700-5.000 broedparen, het gaat hier om een populatieomvang van 15.000 vogels.

In de provincie Drenthe broeden 111 paar in 2005 (Van der Jeugd et al. 2006, figuur 20.1).

De populatie verwilderde boerenganzen groeit landelijk met 4% per jaar.

Van alle zomerganzen veroorzaken verwilderde boerenganzen, na grauwe ganzen, de meeste schade in de landbouw (Van der Jeugd et al. 2006). Hierbij dient te worden opgemerkt dat schade veroorzaakt door verwilderde boerenganzen officieel niet kan worden vergoed. Door vermenging met grauwe ganzen kan schade die deels veroorzaakt wordt door verwilderde boerenganzen in praktijk echter wel vergoed worden.

Schade aan belangen

Mogelijke schade aan belangen

In het Handboek Faunaschade (Oord 2002) wordt aangegeven dat ganzen in de zomerperiode van 1 mei tot 1 september schade in de agrarische sector kunnen aanrichten in diverse teelten.

Tabel 20.1 geeft een overzicht van de gewassen waaraan schade kan optreden, het type schade en de periode waarin de schade meestal optreedt.

Tabel 20.1. Overzicht van de schade die ganzen in de periode 1 mei tot 1 september kunnen aanrichten aan landbouwgewassen. In de tabel zijn opgenomen de teelten waaraan schade kan worden veroorzaakt, het type, en de periode waarin de schade meestal optreedt (Oord 2002).

Teelt	Schade	Periode	Opmerkingen
Granen	Vraatschade	1 mei tot 1 september	
Aardappelen	Pikschade Krabschade	gehele teeltperiode	
Suikerbieten / voederbieten	Pikschade Krabschade	gehele teeltperiode	Schade voornamelijk door grauwe gans
Peulvruchten	Vraatschade Vertrapping		Incidentele schade
Grasland	Vraatschade	1 mei tot 1 september	
Graszaad en graszoden	Vraatschade Bevuiling Vertrapping	1 mei tot 1 september	
Riet en biezen	Vraatschade		Vraatschade aan biezen. Vooral bij biezenteelt op kleine oppervlakten kan soms zeer grote schade optreden

Tabel 20.2. Overzicht van de schade die ganzen in de periode 1 september tot 1 mei kunnen aanrichten aan landbouwgewassen. In de tabel zijn opgenomen de teelten waaraan schade kan worden veroorzaakt, het type, en de periode waarin de schade meestal optreedt (Oord 2002).

Teelt	Schade	Periode	Opmerkingen
granen	vraatschade	winter/voorjaar	Vaak in combinatie met bevuilingschade en/of verslumping van de bodem. Aardappelen als voorvrucht heeft extra aantrekkingskracht.
aardappelen	vraatschade vertrapping	september / oktober	Bloottrappen van knollen (veroorzaakt groende knollen). Schade veelal door grauwe ganzen die vroeg trekken
suikerbieten / voederbieten	vraatschade	september t/m december	Schade vooral door grauwe ganzen die vroeg trekken.
grasland	vraatschade	winter en voorjaar	
graszaad en graszoden	vraatschade bevuiling vertrapping	winter/voorjaar	
riet en biezen	vraatschade		Vraatschade aan biezen. Vooral bij biezenteelt op kleine oppervlakten kan soms zeer grote schade optreden.

Bij extreme weersomstandigheden in de herfst en/of winter kan soms ook schade door ganzen optreden aan koolsoorten en vollegrondsgroenten.

Schade aan belangen in het verleden

Schade aan gewassen

Het Faunafonds keert alleen schadevergoedingen uit die worden veroorzaakt door inheemse diersoorten die beschermd zijn door de FFW. Landbouwschade veroorzaakt door "verwilde dieren" wordt daardoor niet gemeld.

Van alle zomerganzen veroorzaken verwilde boerenganzen, na grauwe ganzen, de meeste schade in de landbouw (Van der Jeugd et al. 2006).

Schade aan flora en fauna

Verwilde boerenganzen kunnen hybridiseren met wilde "grauwe ganzen", hetgeen tot genetische vervuiling van de wilde grauwe ganspopulatie leidt.

Schade aan belangen in de toekomst

Schade aan gewassen

Gezien de landelijke populatietoename is de verwachting dat in de toekomst belangrijke schade in de provincie zou kunnen gaan optreden aan aardappelen, suikerbieten, voederbieten, peulvruchten, grasland, graszaad/graszoden en ingezaaid grasland en riet en biezen.

Schadevoorkomende maatregelen

Mogelijk te nemen preventieve en schadebeperkende maatregelen

Het Faunafonds (www.faunafonds.nl) en Oord (2002) geven een overzicht van de maatregelen die genomen kunnen worden ter voorkoming en beperking van schade aan landbouwgewassen door ganzen in de zomerperiode; voor details van de in te zetten middelen verwijzen wij naar deze bronnen.

Gegevens over de effectiviteit van verjaging door akoestische en visuele middelen om belangrijke schade te voorkomen en te beperken zijn niet bekend. Aangenomen wordt dat op den duur de effectiviteit van verjagende middelen afneemt, omdat gewenning optreedt. In het algemeen geldt dat hoe afwisselender en onvoorspelbaarder de verjaagactiviteiten zijn des te hoger de effectiviteit is (Oord, 2002). Tevens zal de effectiviteit afhankelijk zijn van de aanwezigheid van geschikte foerageergebieden in de omgeving. De verwilderde boerengans kan goed wennen aan verstoring (de soort broedt onder meer in druk bezochte parken en recreatieterreinen) en gewenning aan preventieve maatregelen zal waarschijnlijk eerder optreden dan bij andere ganzensoorten.

Preventieve en schadebeperkende maatregelen in het verleden

In het verleden werden verwilderde boerengans gewoon geschoten. De visie van de minister was dat, omdat de verwilderde boerengans niet als inheemse beschermde soort maar als verwilderde gedomesticeerde diersoort was geplaatst op de bijlagen van het aanwijzingsbesluit dier- en plantensoorten, deze wanneer de jachthouder gerechtigd was met het geweer aanwezig te zijn ter uitvoering van jachtbeheer of schadebestrijding hij verwilderde boerengans mocht schieten.

Er is op dit moment geen compleet beeld te krijgen van de preventieve en schadebeperkende maatregelen die in het verleden zijn genomen in de provincie Drenthe.

Gewenste stand

Aangezien de verwilderde boerengans geen bescherming geniet onder de FFW wordt een duurzame of minimale populatie niet nagestreefd. Aangezien landbouwschade door verwilderde boerengans niet in aanmerking komt voor vergoeding en actief beheer ten goede komt aan de biodiversiteit, wordt gestreefd naar een nulstand.

Beheer ter voorkoming en beperking van schade in de toekomst

De meest effectieve manier van schadebestrijding is niet te wachten tot het probleem grootschalig wordt, maar om in te grijpen wanneer het nog kan en nog beheersbaar is.

Noodzakelijke reductie van de populatie

In sommige gevallen kunnen verwilderde boerengans worden gevangen in de ruiperiode. Echter, niet alle terreinen lenen zich hiervoor en de te vangen aantallen zullen minimaal zijn. Het is daarom noodzakelijk de populatie met het geweer te reguleren. Het geweer is een effectief middel voor het terugdringen en beperken van de populatie.

Overwegingen en conclusie van de Faunabeheereenheid

Overwegingen

- Verwilderde boerengans zijn afstammelingen van de boerengans welke zich kenmerkt door het hoofdzakelijk witte verenkleed. Boerengans werden veel op erven als erfbewakers gebruikt; daarnaast werden zij voor hun vlees gehouden en gefokt. Voor deze "bastarden" zijn verschillende namen bekend. Zo wordt er gesproken over: boerengans, bonte ganzen, gedomesticeerde ganzen, soepgans en verwilderde ganzen.
- Verwilderde ganzen zijn op basis van artikel 4 van het besluit Beheer en schadebestrijding diersoort aangemerkt als onbeschermde diersoort. Hierdoor horen zij formeel niet thuis in een Faunabeheerplan, maar vanwege het gebruik van het geweer is een aanwijzing met een onderbouw noodzakelijk.
- De verwilderde boerengans is een soort die door menselijk handelen in Nederland is geïntroduceerd, die vervolgens sterk in aantal toeneemt en die schade berokkent aan landbouwgewassen en hybridiseert met de inheemse grauwe gans.
- De populatie verwilderde boerengans vertoont landelijk een groei van 4%.

- De FBE conformeert zich aan de afspraken die vastgelegd zijn in het biodiversiteitsverdrag dat is afgesloten op 5 juni 1992. In dit verdrag is vastgelegd dat ongewenste "invasieve" exoten (Invasive Alien Species) actief beheerd zullen worden om de inheemse flora en fauna te beschermen.
- Het Faunafonds keert alleen schadevergoedingen uit voor schade die wordt veroorzaakt door inheemse diersoorten die beschermd zijn door de Flora- en faunawet. Landbouwschade veroorzaakt door soorten zoals de verwilderde boerengans wordt daardoor niet gemeld.
- Ingrijpen in populaties, indien nodig, kan het beste geschieden als de populaties nog relatief gering in omvang zijn.

Conclusie

Ter voorkoming van schade aan gewassen en flora en fauna en in het kader van veiligheid voor het luchtverkeer vraagt de Faunabeheereenheid een aanwijzing aan onder de bincidentenregeling voor ondersteunend afschot van verwilderde boerengansen.

3. Artikelsgewijze toelichting

Inzake artikel 3, vijfde lid, is het volgende vermeldenswaard.

Het betreft hier een incidentele machtiging, zoals onder andere beschreven op bladzijde 30 van het Faunabeheerplan Drenthe 2009-2014. Deze zogenaamde "incidentenregeling" wordt toegepast bij diersoorten die incidenteel belangrijke schade veroorzaken. De plaats waar schade zal optreden is niet te voorspellen. De betreffende diersoort kan in korte tijd veel schade veroorzaken, zodat snel handelen noodzakelijk is. De incidentele machtiging kan slechts worden afgegeven na controle ter plaatse door de toezichthouders van de provincie. Op deze manier wordt bij gebreke aan exacte schadegegevens vanaf de inwerkingtreding van deze aanwijzing een beeld verkregen van de schade.

Belangrijk nevensdoel van dit systeem van incidentele machtigingen is het verkrijgen van informatie over de andere belangen die deze aanwijzing beoogt te beschermen. Die andere belangen zijn reeds verwoord in de preambule (de inleiding) van deze aanwijzing, te weten het belang van de veiligheid van het luchtverkeer en ter voorkoming van schade aan flora en fauna.

Die informatie zal worden verkregen door middel van een rapportageverplichting voor de grondgebruiker gekoppeld aan een dergelijke incidentele machtiging, gevolgd door een jaarlijkse rapportageverplichting per diersoort, op te stellen door de Faunabeheereenheid Drenthe.

4. Advies van het Faunafonds

Op 30 juli 2008 is per e-mail advies gevraagd aan het Faunafonds.

Het advies van het Faunafonds luidde als volgt:

"Het bestuur kan uw voornemen de nijlgans en de verwilderde boerengans in het kader van artikel 67 van de FFW aan te wijzen als diersoorten die op het gehele grondgebied van de provincie Drenthe mogen worden gedood volledig ondersteunen. Het Faunafonds onderschrijft hetgeen in de toelichting van de aanwijzing over de nijlgans is geschreven."

Verder schrijft het Faunafonds dat de drie gronden waarop de aanwijzing is gestoeld gezamenlijk en in onderlinge samenhang gezien voldoende onderbouwing zijn voor het besluit.

Het Faunafonds merkt nog wel op dat de aan de aanwijzing verbonden voorwaarde, dat een schriftelijke en gedagtekende toestemming van de grondgebruiker benodigd is, dit de effectiviteit van het besluit niet ten goede komt.

Het bestuur ontgaat de noodzaak tot het opnemen van de voorwaarde voor het aanvragen van een incidentele machtiging bij het bestuur van de FBE. Voorts merkt zij op dat er een tegenstrijdigheid lijkt te zitten in artikel 4 van de aanwijzing. Immers, de eis dat kadavers zo spoedig mogelijk moeten worden opgeruimd komt niet overeen met het gebruiken van de gedode dieren voor commerciële doeleinden.

Op basis van genoemd advies is deze aanwijzing als volgt aangepast.

Ten aanzien van de schriftelijke en gedagtekende toestemming van de grondgebruiker:

De jachtaktehouder moet op grond van de jachthuurovereenkomst gerechtigd zijn tot het genot van de jacht op de betreffende gronden. Anders dient het recht nijlganzen en verwilderde boerenganzen op de betreffende gronden te doden met gebruikmaking van het geweer te blijken uit een verkregen schriftelijke en gedagtekende toestemming van de grondgebruiker(s).

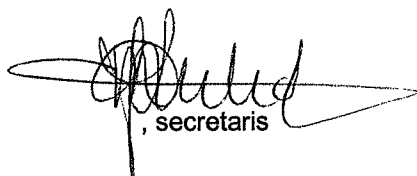
Ten aanzien van de tegenstrijdigheid in artikel 4:

Artikel 4

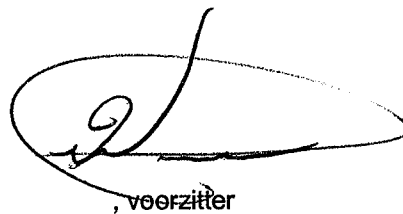
Gedode nijlganzen en verwilderde boerenganzen mogen voor handelsdoeleinden worden gebruikt. Indien daar geen sprake van is moeten de kadavers, ter voorkoming van verspreiding van ziekten, zo spoedig mogelijk worden opgeruimd en vernietigd.

Ten aanzien de opmerking over het verstrekken van de incidentele machtiging verwijzen wij naar hetgeen gesteld is onder 3 Artikelsgewijze toelichting.

Gedeputeerde staten voornoemd,

, secretaris

, voorzitter

Bijlage(n):
ab/coll.